

Regional utviklingsstrategi Vestfold

Vestfold i en bærekraftig vinnerregion

Fylkesplan

06-09

INNHOOLD

Forord_side 2

Vestfold skal være del av en bærekraftig vinnerregion i den globale økonomien_side 3

- 1
- Virksomheter: Investere i et innovativt og vekstkraftig arbeidsliv_side 4

1:1 Etablere universitet og verdensledende spisskompetanse

1:2 Satse på ungdom

1:3 Bygge moderne og effektive transportsystemer

1:4 Øke den samlede konkurransekraften for Vestfoldbyene

1:5 Skape kultur for utvikling

1:6 Bruke naturgass til verdiskaping i Vestfold

1:7 Arbeide for mer rettferdig fordeling av statlige midler

- 2
- Omgivelsene: Bruke miljøkvalitetene til livsutfoldelse og verdiskaping_side 6

2:1 Verne gjennom bruk og økt verdiskaping

2:2 Utvikle felles strategier for et kompakt Vestfold i et grønt landskap

2:3 Ivareta kulturlandskap og kulturmiljøer i byer og tettsteder

2:4 Fremme miljøvennlig transport

2:5 Være et foregangsfylke for miljøvennlig energibruk

- 3
- Menneskene: Løfte sammen for en bedret folkehelse_side 8

3:1 Påvirke folks livsstil mot mer fysisk aktivitet og sunnere ernæring

3:2 Bygge en plattform for den enkeltes livsmestring

3:3 Utjevne levekår gjennom arbeidsdeltakelse

3:4 Møte det økende behovet for pleie og omsorg

3:5 Sikre tidlig handling og tett samarbeid

3:6 Bruke "Helse i plan" som et langsiktig verktøy

- 4
- Mobilisere Vestfold på vei mot regionenes Norge_side 10

4:1 Sikre demokrati, verdiskaping og effektiv offentlig sektor

4:2 Skape en vekstkraftig region sør for Oslo

4:3 Påvirke forvaltningsreformen gjennom felles innspill

4:4 Videreutvikle partnerskap for å stå sterkt i en framtidig region

Partnerskap for handling_Innbrett/side 12

FORORD

Vestfoldsamfunnet på offensiven

Dette dokumentet – en regional utviklingsstrategi for Vestfold – er en fylkesplan etter plan – og bygningsloven. Den bestemmer på overordnet nivå retningen for den regionale utviklingen i Vestfold. Vi vil være en del av en bærekraftig vinnerregion. Da må vi sørge for et framtidsrettet og helhetlig samspill mellom økonomiske, miljømessige, sosiale og kulturelle forhold.

I arbeidet med å lage denne regionale utviklingsstrategien har det brede partnerskapet i Vestfold vært mobilisert for å bidra til en kunnskapsbasert og utviklingsrettet plan til beste for folk i Vestfold. Det brede partnerskapet i Vestfold består av kommuner, fylkeskommune, regional stat, partene i arbeidslivet, høgskolen og organisasjoner. Partnerskapet er organisert i Verdiskaping Vestfold. Også ungdom fra videregående skoler har gitt vesentlige bidrag.

Det er positivt at vi nå har lyktes med å gjennomføre en bred demokratisk prosess som har fått fram tydelige, samlende strategier i det vi går inn i en forvaltningsreform som vil få stor betydning for hvordan Vestfoldsamfunnet kan videreutvikles. Den regionale utviklingsstrategien tegner et bilde av et Vestfold der mange aktører sammen vil gripe mulighetene som finnes – og som kommer.

Det samme brede partnerskapet må dele på ansvaret for å gjennomføre strategiene slik dette er beskrevet i avsnittet *Partnerskap for handling*. Konkretiseringen av de enkelte delene av planen, blant annet gjennom utforming av tiltak og handlingsplaner, skjer innen de enkelte sektorer og med oppfølging fra mange hold. Det gjelder regionalt nivå (fylkeskommunen og Regionsamarbeidet Buskerud Telemark Vestfold), kommunene og regional stat, private samarbeidspartnere og organisasjoner. Planen forteller også hvilke forventninger Vestfoldsamfunnet har til nasjonale myndigheter på en rekke områder.

Fylkeskommunen, som den ledende regionale utviklingsaktøren i Vestfold, har de siste årene vært aktiv når det gjelder å utvikle verktøy for å samarbeide om regionale utviklingsoppgaver både innad i Vestfold og i forhold til våre nabofylker Buskerud og Telemark. Med dette dokumentet er det tydeliggjort en over-

ordnet strategi for hvordan dette arbeidet skal drives videre. Det gir grunnlag for konsentrert og målrettet innsats slik wat Vestfold kan lykkes med å bli en del av en bærekraftig vinnerregion.

Tove L. Vasvik

Tove Lisbeth Vasvik
fylkesordfører

Slik er den regionale utviklingsstrategien blitt til

Det viktigste forarbeidet til den regionale utviklingsstrategien er boka Vestfoldscenarier 2025. Fra desember 2004 til september 2005 samarbeidet partnerskapet i Vestfold om å lage fire fortellinger om hvordan framtida i Vestfold kan komme til å bli. Hovedtemaene i strategien er valgt på grunnlag av de utfordringer og muligheter som kom fram i framtidsfortellingene.

Fra desember 2005 til mars 2006 har styringsgruppen for Verdiskaping Vestfold ledet arbeidet med å utforme et forslag til en regional utviklingsstrategi. Det er utarbeidet innspill fra 10 innsatsområder basert på spesifikke problemstillinger for hvert område. Det er også utarbeidet flere faglige utredninger som belyser problemstillingene. En oversikt over grunnlagsmaterialet er listet opp nedenfor.

På Verdiskaping Vestfolds partnerskapskonferanse i Langesund 16.–17. mars 2006 ble innholdet i den regionale utviklingsstrategien drøftet. Ut fra grunnlagsmaterialet ble det gjennomført en prosess for å prioritere innsatser og utforme strategier innen de ulike hovedtemaene.

Fylkesutvalget behandlet høringsforslaget 3. april 2006, og sendte den deretter på høring til et stort antall aktører i Vestfoldsamfunnet. På bakgrunn av høringsuttalelsene ble endelig forslag til regional utviklingsstrategi utformet. Fylkestinget vedtok denne enstemmig 20. juni. Etter Fylkestingets behandling er den regionale utviklingsstrategien – fylkesplanen – oversendt sentrale myndigheter ved Miljøverndepartementet for godkjenning gjennom kongelig resolusjon.

VESTFOLD: ATTRAKTIVT SOM BOSTED, SVAKERE PÅ LEVEKÅR.

Vestfold er et område i Norge hvor det er svært populært å bo. Samtidig scorer Vestfold lavt på flere levekårsindikatorer. Denne situasjonen gir en rekke utfordringer som må sees i sammenheng og løses i fellesskap.

Arbeidslivet i Vestfold preges av at *mange fastboende jobber utenfor fylket*. Det finnes store og spennende arbeidsmarkeder innenfor rimelig reiseavstand. Samtidig er det færre vestfoldinger som deltar i arbeidslivet enn det som er vanlig ellers i landet. Andelen uføre er høy, også blant unge mennesker. Andre er hjemmeværende eller ønsker arbeid, men klarer ikke å skaffe seg jobb. Det er grunn til å tro at underskuddet av arbeidsplasser i fylket er en viktig årsak til at *mange vestfoldinger står utenfor arbeidslivet*.

Det skapes nye arbeidsplasser i Vestfold, men ikke raskt nok i forhold til befolkningsveksten. Det økende innbyggertallet legger grunnlag for flere nye arbeidsplasser innenfor privat og offentlig sektor, rettet mot å dekke behovene til fylkets egen befolkning. Men alle kan ikke leve av å betjene hverandre. Skal det skapes bedre balanse i arbeidsmarkedet er det nødvendig med sterkere vekst også innenfor virksomhet som konkurrerer i et større marked. Vestfold har fått merke de strukturendringer som preger den vestlige verden, med overgang fra industrisystemsetting til produksjon av tjenester, kunnskap og opplevelser. *Utfordringen nå er å legge grunnlag for ny virksomhet som kan hevde seg i den internasjonale konkurransen*. Det må etableres en kultur for nyskaping og entreprenørskap.

En av grunnene til at så mange vil bo i Vestfold er fylkets positive **miljøkvaliteter**, i form av både natur- og kulturmiljøer. Miljøkvalitetene representerer attraksjoner og rekreasjons-

muligheter. Samtidig utgjør de ressursgrunnlaget for blant annet reiseliv, landbruk og matindustri. Disse miljøkvalitetene står i fare for å svekkes fordi de finnes i områder som er attraktive for utbygging og annen utnyttelse. Den sterke befolkningsveksten øker utbyggingspresset. *Utfordringen er å forvalte natur- og kulturmiljøene på en bærekraftig måte, slik at de kan brukes uten å forringes*.

Folkehelsa i Vestfold er ikke så god som den burde være. Fylket kommer blant annet dårlig ut i forhold til røyking og rus. Antallet uføre er relativt høyt. Det er grunn til å anta at underskuddet av arbeidsplasser er en av årsakene til de negative trekkene ved folkehelsa. Sjansen for å ha god helse er betraktelig høyere for den som har utdanning og inntekt, enn for den som er uten arbeid. *Høyere deltakelse i arbeidslivet vil sannsynligvis gi positive bidrag til folkehelsa* i Vestfold. Samtidig er Vestfolds miljøkvaliteter *et av de beste aktiva vi har for å bedre folkehelsa*. *Positiv næringsutvikling og bærekraftig miljøforvaltning er således viktige forutsetninger også for en bedret folkehelse*.

Regjeringen har varslet en omfattende **forvaltningsreform**, som skal tre i kraft fra 1. januar 2010. Etter at prinsippene for oppgavefordelingen er fastlagt høsten 2006, vil regjeringen starte arbeidet med å trekke opp geografiske grenser for de nye regionene. *Utfordringen for Vestfold er å samle fylket om gode felles anbefalinger overfor regjeringen, og posisjonere Vestfoldsamfunnet best mulig i forhold til den kommende reformen*.

Overordnet mål for den regionale utviklingsstrategien:

ARBEIDSLIV

MILJØKVALITETER

FOLKEHELSE

REGIONALISERING

VESTFOLD SKAL VÆRE DEL AV EN BÆREKRAFTIG VINNERREGION I DEN GLOBALE ØKONOMIEN

Det overordnede målet for den regionale utviklingsstrategien er fastsatt på bakgrunn av noen av Vestfolds største utfordringer. Å styrke grunnlaget for en bærekraftig egenbasert økonomisk vekst er avgjørende for levekår og velferd i fylket. En bedre balanse i arbeidsmarkedet har betydning for den enkeltes opplevelse av velferd ved mulighet til å velge arbeid i Vestfold. Det kan inkludere flere i arbeidslivet og bedre levekår og folkehelse. Høyere arbeidsdeltakelse styrker samfunnets økonomiske grunnlag for å produsere velferdstjenester. Miljøkvalitetene i Vestfold er viktige for at fylket tiltrekker seg mennesker, og er en vesentlig del av fundamentet for samfunnet vårt. Målsettinger om å utvikle arbeidslivet, bevare miljøkvaliteter og bedre folkehelsa kan og bør spille sammen. En viktig forutsetning for å lykkes med dette samtidig er at Vestfold blir del av en vekstkraftig region sør for Oslo.

Målet å være en del av en bærekraftig vinnerregion i den globale økonomien er en overbygning for de fire hovedstrategiene som presenteres innenfor områdene arbeidsliv (1), miljøkvaliteter (2), folkehelse (3) og regionalisering (4).

Referansedokumenter

- **VESTFOLDSCENARIER 2025 M/GRUNNLAGSMATERIALE**
 - Hva tenker ungdommen om framtida? Undersøkelse utført av 2SK Nøtterøy videregående skole
 - Befolkningsframskriving i Vestfold 2004–2025. Asplan Analyse
 - Verbal betenkning. Næringscenteret i Vestfold • Faktaark: Flyttemobilitet. Næringscenteret i Vestfold/NIBR • Faktaark: Livsstil og sosial ulikhet. Næringscenteret i Vestfold
 - Hva skal vi leve av? Notat fra arbeidsgruppen v/Næringscenteret i Vestfold • Samferdsel. Historikk og nåsituasjon. Rambøll • Natur og miljø. Notat fra arbeidsgruppen v/Rambøll/Grønn sone
 - Arealregnskap Vestfold. Prosjektrapport. Rambøll • Politikk. Intervju med politikere. Econ Analyse • Regionalisering. Notat VFK
- **INNSPILL TIL VERDISKAPING VESTFOLDS PARTNERSKAPSKONFERANSE MARS 2006 – SVAR PÅ PROBLEMSTILLINGENE I DE 10 INNSATSONMRÅDENE**
 - Regionalisering • Kompetanse som utviklingsressurs • Kultur som utviklingsressurs • Vestfold som lokalisingssted i en globalisert økonomi • Transport
 - Byene som utviklingsressurs – samhandling og arbeidsdeling • Natur- og kulturmiljøkvaliteter som utviklingsressurs • Energi – bidrag til miljø og arbeidsliv
 - Ønskede regionale effekter av arealpolitikken i Vestfold • Folkehelse - barn og unges helse, yrkesdeltakelse, sosial ulikhet
- **RAPPORTER TIL PARTNERSKAPSKONFERANSEN MARS 2006:**
 - Notat: Regional utviklingsstrategi (Fylkesplan) Vestfold 2006–2009: Innsatsområdet Kompetanse. Problemstilling 1 og 2. Vestfold fylkeskommune, 1. mars 2006
 - En verifisering av næringslivets tilfredshet med betingelser for lokalisering i Vestfold. Rapport fra Rolf Leistad Consulting • Notat fra Fylkesmannen i Vestfold. Plangruppa, 27.02.06
 - Sammenstilling oppgavefordeling arealforvaltning og planlovgivningen. Notat VFK • Vestfold: Hvordan kan innsats på transportsiden være med å danne nye regioner? Betenkning til arbeidet med regional utviklingsstrategi for Vestfold. Civitas v/Njål Arge. 02.03.06 • Vestfoldbyene blir Vestfoldbyen. Diskusjonsnotat om byutvikling i Vestfold. Agderforskning v/Helge Røed, Jens Kristian Fosse, Liv Mari Nesje, Winfried Ellingsen. Mars 2006 • Transportpolitiske tiltak. Notat Vestfold fylkeskommune 06.02.06 • Byliv, urbanitet og behov for nyskaping. Notat Mimir mars 2006
- **PARTNERSKAPSKONFERANSEN MARS 2006. KONFERANSERAPPORT**

1. VIRKSOMHETER: INVESTERE I ET INNOVATIVT OG VEKSTKRAFTIG *ARBEIDSLIV*

MÅL: Oppnå bedre balanse i arbeidsmarkedet, med et bredt arbeidsplasstilbud som omfatter virksomheter med suksess i en globalisert, kunnskapsbasert økonomi.

1:1 Etablere universitet og verdensledende spisskompetanse

Et generelt høyt kompetansenivå og det å være på høyde med det ypperste i verden på enkelte områder, er en forutsetning for at Vestfold skal ha virksomheter som klarer seg og vokser i den globale konkurransen.

For Vestfold er det avgjørende for en positiv velferdsutvikling å ha kompetente forsknings- og innovasjonsmiljøer. Det må arbeides målrettet for en universitetsetablering i Vestfold, i tråd med politikken til Regionsamarbeidet Buskerud Telemark Vestfold. Høgskolen i Vestfolds faglige nivå og samfunnsbyggende rolle skal utvikles videre gjennom samhandling med regionalt næringsliv og samfunnet.

Det må særlig satses på utdannings- og forskningsmiljøer som kan underbygge de sterkeste nærings- og kompetansemiljøene i privat og offentlig sektor. Mikroteknologisatsingen skal videreføres og forsterkes gjennom prosjektet NCE-Microsystems under regjeringens satsing «Norwegian Centres of Expertise».

1:2 Satse på ungdom

Pågangsmot og kreativitet er viktige elementer i et framtidsrettet samfunns- og næringsliv. Det er viktig at de som skal overta samfunnet – ungdommen – får utvikle evner, kunnskaper og arbeidslyst gjennom utdanning, arbeid og ved å delta aktivt i samfunnet.

Ungdom skal møte en virkelighetsnær opplæring ved at undervisningen i større grad legges til arenaer utenfor skolen og at arbeidslivet trekkes sterkere inn i skolen. Elever i grunnskole og videregående opplæring bør få anledning til å arbeide med etablering og drift av elevbedrifter. Ungt entreprenørskap i videregående opplæring må videreutvikles.

En styrket utdannings- og yrkesrådgivning skal bidra til å balansere elevenes valg i forhold til karriere- og arbeidsmuligheter. Opplæringen for elever som presterer svakt skal tilpasses slik at disse blir bedre motivert for yrkeslivet, blant annet gjennom lærekandidatordningen. Også elever som presterer godt skal få en bedre tilpasset opplæring. Læringsmodeller i form av for eksempel hospitant- og «trainee»-ordninger innenfor bedrifter, offentlige virksomheter og høyere utdanning skal prøves ut.

Det skal arbeides for å øke ungdoms deltakelse og innflytelse i politikk og samfunnsliv, bl.a. etter modell av det internasjonale samarbeidet Vestfold deltar i, med ungdomsperspektivet som et gjennomgående tema.

1:3 Bygge moderne og effektive transportsystemer

Arbeidet for å sikre Vestfold tidsriktige og mer tilfredsstillende kommunikasjoner skal fortsette med uforminskert styrke. Dette er viktig for å bygge regionen og sikre næringslivets rammebetingelser, samfunnets verdiskaping og miljøkvaliteter.

E18 skal bygges ut med fire felt gjennom hele fylket så hurtig som overhodet mulig. Vestfoldbanen må bygges ut i tråd med vedtak i Regionrådet for Buskerud Telemark Vestfold. For å sikre framdriften må utbyggingen prosjektorganiseres og finansieringen bli forutsigbar. Sandefjord lufthavn Torp skal styrkes som transportknutepunkt og utviklingsmotor for hele regionen gjennom partnerskapsbasert innsats.

1:4 Øke den samlede konkurransekraften for Vestfoldbyene

Vestfoldbyene utvikler seg til et stadig mer integrert flerkjernet storbyområde. Med om lag 200 000 innbyggere innenfor et areal som ikke er større enn Oslo kommunes, kan Vestfoldbyene betraktes som et av Norges største byområder. Dette gir muligheter som bør gripes gjennom en felles og helhetlig bypolitikk. Siktemålet er å forsterke Vestfoldbyenes samlede konkurransekraft nasjonalt og internasjonalt.

Vestfoldbyene må få status som storbyområde, «Vestfoldbyen», og komme inn under virkemidlene for den statlige storbypolitikken. En del av dette er å påvirke staten til å gi Drammensområdet, Tønsbergområdet og Grenland storbystatus slik at de blir med i den statlige insentivordningen for kollektivtrafikk, i tråd med strategien til Regionsamarbeidet Buskerud Telemark Vestfold.

Det skal arbeides for å fremme en klarere arbeidsdeling mellom byene i Vestfold. Tydeligere byprofiler, som er akseptert på tvers av kommunegrensene, kan danne grunnlag for markedsføring og vedtak om lokaliseringer. Styrking av byenes kompetansemiljøer er viktig for å fremme lokale fortrinn. Å videreutvikle sentrum i byene som levende miljøer med urbane kvaliteter er et virkemiddel som må brukes for å tiltrekke seg mennesker, både voksen og kompetent arbeidskraft, og unge som sikrer framtidens rekruttering.

Regionale styringsverktøy skal tas i bruk for å sikre et mer funksjonelt og helhetlig bysystem, basert på et regionalt utbyggingsmønster som tjener dette formålet, og for å bedre funksjonelle sammenhenger mellom by og land. Byene må bindes tettere sammen gjennom et forbedret regiontogtilbud, med stoppesteder i alle byene og for Torp og Bakkenteigen. Framkommelighet for trafikkantene i og rundt byene må sikres gjennom helhetlig planlegging og utvikling av infrastruktur og kollektivtilbud. Klassifiseringen av vegnettet bør gjennomgås for å oppnå en mest mulig hensiktsmessig ansvarsfordeling.

Skape kultur for utvikling 1:5

I Vestfold skal vi bli enda bedre til å dyrke de gode forretningsideene og å skape endringsvillige og levedyktige organisasjoner. Vi skal framstå som et attraktivt område for virksomheter, investorer, og mennesker med kompetanse og kreativitet.

Det skal satses på å stimulere etterspørselen etter kulturtilbud i tråd med tenkningen som ligger til grunn for den kulturelle skolesekken. Denne må utvides til å omfatte hele livsløpet. Kultur-, idretts- og fritidstilbud gjennom hele året må utvikles for å skape liv og puls i byer og tettsteder.

Miljøer preget av mangfold og toleranse både med hensyn til etnisk bakgrunn, kompetanse og personlige preferanser, må anerkjennes som en positiv utviklingskraft. Private og offentlige aktører kan sammen bidra til å skape en kultur for samarbeid og koblinger på tvers av tradisjonelle sektor- og bransjegrenser. Det skal satses på å i møtekomme kulturnæringeres behov for bedre arbeidsvilkår, blant annet gjennom å legge til rette for møteplasser, kunnskapsdeling, idéutvikling og kommersialisering. Veileder- og støtteapparat i skole, offentlig sektor og finansieringsinstitusjoner må ha relevant kompetanse og en åpenhet for nytenkning og prosesser som skaper nye ideer.

Bruke naturgass til verdiskaping i Vestfold 1:6

Mulighetene for verdiskaping knyttet til industri- og energiutvikling basert på naturgass må utnyttes også i Vestfold.

Markedsgrunnlaget for anvendelse av naturgass må utvikles steg for steg, blant annet for å styrke forutsetningene for ilandføring av gass til Grenland med rørledning videre til Vestfold. Dette må samordnes innenfor Regionsamarbeidet Buskerud Telemark Vestfold, ikke minst med tanke på å dra vekslers på kompetansemiljøet i Grenland, inkludert Telemark Gassforum.

Strategien for å fremme anvendelse av naturgass skal legge vekt på bruksområder som er mest mulig miljøvennlige, blant annet i industrielle prosesser. Naturgass må ikke fortrenge andre og mer miljøvennlige energiformer, når slike alternativ er innen rekkevidde. Det må legges til rette for at Vestfold har aktuelle lokaliseringsteder for gasskraftverk med CO₂-håndtering, for å sikre elektrisitetsforsyning til næringsliv og andre brukere.

Arbeide for mer rettferdig fordeling av statlige midler 1:7

Innenfor flere sektorer kommer Vestfold dårlig ut i fordelingen av statlige midler. Blant annet gjelder dette overføringene til kommunene gjennom det kommunale inntektssystemet, og utviklingsmidler til fylkeskommunen. Dette er forhold som påvirker mulighetene for å skape gode lokaliseringsbetingelser for næringslivet.

Partnerskapet i Vestfold må arbeide for en mer rettferdig fordeling av statlige midler generelt. Vestfold må gis et betydelig løft i de regionale utviklingsmidlene. Det er viktig at det regionale forvaltningsnivået også på Østlandet får nødvendige økonomiske muskler for å fylle rollen som regional utviklingsaktør. Å utløse utviklingspotensialet i Vestfold ved at vi får mulighet til å konkurrere på like vilkår, er viktig også for den nasjonale verdiskapingen.

2. OMGIVELSENE: BRUKE *MILJØKVALITETENE* TIL LIVSUTFOLDELSE OG VERDISKAPING

MÅL: Bevare natur- og kulturmiljøkvaliteter som grunnlag for bosetting, identitet, rekreasjon, attraksjon og næringsvirksomhet.

2:1 Verne ved bruk og økt verdiskaping

Vestfolds miljøkvaliteter har høy egenverdi og stor samfunnsnytte. Sjø og skjærgård, kulturlandskap og vikingtid fremheves gjerne i markedsføringen. Sammen med innlandsnaturen, med vann og vassdrag og mulighet for jakt og fiske, utgjør dette kvaliteter som skal være Vestfolds fortrinn både nasjonalt og internasjonalt, også i framtida. Den mest robuste vernestrategien er å gjøre aktiv bruk av disse kvalitetene til rekreasjon og ulike former for verdiskaping.

Vestfolds fortrinn med korte avstander mellom kulturminner, naturkvaliteter og andre attraksjoner må utnyttes ved at det legges til rette for tette, samordnede tilbud som kan oppleves også ved bruk av miljøvennlige transportmidler. I samarbeid med reiselivsnæringen må det legges til rette for natur- og kulturbasert turisme. Lokalprodusert mat, spesialiteter og matopplevelser fra Vestfold skal være en egen satsing. Denne må utvikles gjennom et samarbeid mellom produsenter i landbruket, andre relevante aktører i næringslivet og myndigheter.

Muligheten for verdiskaping knyttet til kulturminner og kulturmiljøer må bedres gjennom tilrettelegging, kunnskapsbygging og bevisstgjøring. De gode fortellingene knyttet til vår kulturarv må formidles. Det skal utarbeides en helhetlig Vestfoldhistorie som omfatter også de tidsperioder som er dårlig dekket i tidligere historiske framstillinger.

2:2 Utvikle felles strategier for et kompakt Vestfold i et grønt landskap

Mange av Vestfolds miljøkvaliteter er truet av utbygging. Felles strategier vil styrke evnen til både å forvalte verdiene på en helhetlig måte og sikre at verdiene kommer samfunnet mest mulig til nytte.

Som grunnlag for en best mulig disponering av Vestfolds verdifulle arealer skal det startes et partnerskapsbasert arbeid med en regional arealplan. Planen skal blant annet ha retningslinjer for lokalisering av regionale utbyggingsområder, den skal identifisere regionale områder som bør skjermes for utbygging, og den skal angi hovedlinjene for utbygging av infrastruktur.

Samarbeidet om forvaltningen av kystsonen som er nedfelt i fylkesdelplanen for kystsonen videreføres og forsterkes gjennom en partnerskapsbasert revisjon. Vestfolds lille grønne, som er en håndbok for samhandling i arealforvaltningen, samt systemet med kommuneplan-avtaler, videreføres. Eksisterende møteplasser skal utvikles til å bli politiske verksteder på tvers av forvaltningsnivåene.

2:3 Ivareta kulturmiljøene i byer og tettsteder og kulturlandskapet

Det spesielle Vestfoldlandskapet er noe av grunnlaget for bolyst og trivsel. Også byene og tettstedene rommer særpregede og attraktive miljøer. Vestfolds kulturminner og kulturmiljøer representerer unike historiske verdier.

Kulturarven på Kaupang skal vernes, skjøttes og formidles slik at det gir innsikt i og opplevelse av vår historie. Det skal etableres et formidlingssenter av internasjonal interesse på Kaupang.

Gjengroing av kulturlandskapet må motvirkes. Hensynet til jordvernet skal veie tungt i arealpolitikken, men må balanseres mot hensynet til å skape tette og miljøvennlige bo- og arbeidsområder og hensynet til at verdifulle og karakteristiske landskapstrekk ikke ødelegges.

Kulturminner og kulturmiljøer i byer og tettsteder er ressurser som skal brukes aktivt i stedsutvikling. Gjennom fylkesdelplanen for bevaring av kulturminner skal det utvikles et strategisk samarbeid om kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap, som gir langsiktige og forutsigbare rammer for forvaltningen.

Fremme miljøvennlig transport 2:4

Mer miljøvennlig transport omfatter blant annet styrket kollektivtilbud, tilrettelegging for gående og syklende trafikanter og redusert bilbruk. Å lykkes på dette området vil gi gevinster blant annet i form av bedre luftkvalitet i oppvekstmiljøer, reduserte klimautslipp og økonomisering med verdifulle arealer.

Virkemidler for å endre valg av transportmidler må tas i bruk, særlig i byene. Det må blant annet føres en aktiv parkeringspolitikk. Kollektivtilbudet må være attraktivt, blant annet ved god fremkommelighet.

Gjennom samordnet areal- og transportplanlegging skal det siktes mot å bremse vekst i transportbehov og energibruken knyttet til transport. Det må klargjøres hvilke virkemidler som kan tas i bruk for å fremme en mer miljøvennlig godstransport, blant annet ved overgang fra bil til tog og båt. Klimautslipp fra land- og sjøtrafikk må reduseres gjennom økt bruk av mer miljøvennlige drivstoff enn diesel og olje.

Være et foregangsfylke for miljøvennlig energibruk 2:5

Energipolitikken i Vestfold skal preges av ansvar for å sikre energibehovet gjennom fleksible energisystemer, verdiskaping og oppfølging av nasjonale klimaforpliktelser på regionalt og lokalt nivå.

Som foregangsfylke skal Vestfold være blant de beste på nasjonale statistikker når det gjelder energiforbruk pr. innbygger, andel av forbruket som dekkes av fornybar energi og utslipp av klimagasser. Det må være en ambisjon at tilskuddsmidlene fra det statlige energiforetaket Enova som investeres i fylket minst er på nivå med det som betales inn til energifondet gjennom nettariffen fra forbrukerne i fylket.

Som del av en robust energipolitikk skal det satses på økt verdiskaping og nye arbeidsplasser knyttet til energiomleggingen. Utnyttelse av lokale energiressurser skal prioriteres. Dette omfatter blant annet økt bruk av bioenergi, avfall og spillvarme.

Vestfold Energiforum som regionalt partnerskap for miljøvennlig energibruk må videreutvikles. Gjennom informasjon, kompetansedeling og prosjektgjennomføring skal den enkelte aktør bidra til å nå målet om Vestfold som et foregangsfylke.

3. MENNESKENE: LØFTE SAMMEN FOR EN BEDRET *FOLKEHELSE*

MÅL: Bedre folkehelse gjennom et styrket velferdsgrunnlag og jevnere sosial fordeling.

3:1 Påvirke folks livsstil mot mer fysisk aktivitet og sunnere ernæring

Folkehelsearbeidet har som et av sine mål å påvirke folks livsstil på områder av særlig betydning for helse.

Det at stadig flere er overvektige har satt fysisk aktivitet og kosthold på dagsorden. Grunnlaget for en god helse legges i barneårene, både i hjem, skole og fritid. Det må satses videre på sunnhetstiltak med brede nedslagsfelt og god virkning. Det gjelder blant annet «Vann som første tørstedrikk» og VærRøykFri-programmet i ungdomsskolen.

For hele befolkningen må det satses på tilrettelegging og informasjon om friluftsområder og friluftaktiviteter for å fremme livsglede, trivsel og bedre fysikk. Forholdene må legges til rette for gående og syklende trafikanter, både ut fra hensyn til miljø og mosjon.

3:2 Bygge en plattform for den enkeltes livsmestring

Helsesituasjonen for den enkelte henger sammen med sosial situasjon og muligheten til å ta ansvar for egen helse. For å sikre en god plattform for egen helse, må det rettes innsats mot oppvekstvilkår, skolegang og yrkesdeltakelse.

Kommunene har et særlig ansvar for dette gjennom kommuneplanlegging og velferdstilbud, i samarbeid med flere andre aktører. Frivillig sektor, herunder bl.a. humanitære organisasjoner, kirken og andre religiøse organisasjoner, idretts-, kultur og friluftsområder, funksjonshemmedes organisasjoner, brukerforeninger, eldreforeninger og velforeninger, må gis handlingsrom for å bidra til forebyggende arbeid.

Bortvalg av skolegang må møtes aktivt gjennom individuelle tilpasninger i grunnskole og videregående opplæring, slik at det legges et grunnlag for vellykket yrkeskvalifisering. En inkluderende skole (IS) er nødvendig for å forebygge frafall.

3:3 Utjevne levekår gjennom arbeidsdeltakelse

Færre tapere på arbeidsmarkedet og økt yrkesdeltakelse i Vestfold er et mål for å skape sosial utjevning og bedre folkehelse. Det at vi i Vestfold lykkes med å styrke det generelle arbeidstilbudet vil kanskje være den aller viktigste forutsetningen for å høyne yrkesdeltakelsen.

Arbeidsgivere i privat og offentlig sektor har ansvar for å skape et inkluderende arbeidsliv, blant annet gjennom tilrettelegging og individuell tilpasning. Arbeidsføre mennesker som står utenfor arbeidsstyrken må trekkes inn i arbeidsmarkedet gjennom inkluderende og kvalifiserende tiltak. Det må oppnås større deltakelse fra flerkulturelle i arbeidslivet gjennom integrering.

Trygdesystemet må gjøres enda mer egnet til å skape gode individuelle løsninger. Innføringen av NAV (Ny Arbeids- og Velferdsordning) skal styrke inkluderingen i arbeidslivet. Sosiale rettigheter må utformes slik at det kan settes inn tiltak for å forebygge at ungdom faller utenfor skole og yrkesliv.

Et kollektivtrafikktilbud som er tilgjengelig for alle gjennom universell utforming må satses på som bidrag til å fremme yrkes- og samfunnsdeltakelse for alle grupper. Det er dessuten et felles gode som i seg selv bidrar til sosial fordeling.

Møte det økende behovet for pleie og omsorg 3:4

Veksten i antall eldre gir utfordringer i Vestfold, og eldres helsesituasjon vil være en viktig del av den framtidige folkehelsesituasjonen.

For pleie- og omsorgsyrkene må det arbeides langsiktig med sikte på å erstatte de mange arbeidstakere som vil pensjoneres de neste årene med kompetent arbeidskraft.

Sikre tidlig handling og tett samarbeid 3:5

Virkninger av dårlige oppvekst- og levekår kan ofte registreres tidlig, noe som også gir mulighet for å handle så tidlig at negative effekter kan stoppes eller motvirkes.

For forebygging og behandling som gjelder barns helse og oppvekst må samarbeidet mellom helsestasjoner, tannhelsetjeneste, barnehage og skole bli enda bedre. Dette er særlig viktig for å fremme bedre levekår og integrering for flerkulturelle familier.

Barn som vokser opp med vold i nære relasjoner, rusproblematikk og langvarig psykisk lidelse hos foresatte, må prioriteres. De nasjonale opptrappingsplanene for rus og psykiatri er viktige for at dette kan gjennomføres i Vestfold.

Vestfold er godt i gang med partnerskapsarbeid for folkehelse. Dette omfatter arbeidet med Trygge lokalsamfunn som en skade- og ulykkesforebyggende strategi. Samarbeidet skal videreutvikles og forsterkes med frivillige organisasjoner som viktige deltakere. Arbeidet med å bygge opp et folkehelsenettverk over fag- og forvaltningsgrenser skal videreutvikles. Det regionale helseforetaket må i større grad trekkes inn som en ressurs.

Bruke «Helse i plan» som et langsiktig verktøy 3:6

Arbeidet for å oppnå bedre folkehelse krever langsiktighet og en overordnet tilnærming. Det å innarbeide folkehelseperspektivet i all planlegging – *Helse i plan* – for alle sektorer og på alle nivåer, er en nødvendig tilnærming for å sikre kontinuitet og helhet.

Helse i plan må etableres som en gjennomgripende strategi i hele Vestfoldsamfunnet. Bred deltakelse i planarbeidet fra frivillige organisasjoner er et viktig prinsipp. Faktabeskrivelse og forskningsbasert kunnskap må ligge til grunn for både utforming og praktisk gjennomføring av folkehelsearbeidet. Høgskolen har en sentral rolle i å utvikle og formidle fagkompetansen på området.

4. MOBILISERE VESTFOLD PÅ VEI MOT *REGIONENES* NORGE

MÅL: Lykkes med å bli en del av en bærekraftig vinnerregion.

4:1 Utvikle demokrati, verdiskaping og effektiv offentlig sektor

Regjeringen har besluttet å gjennomføre en forvaltningsreform som trer i kraft ved utløpet av denne planens virketid. Det legges til grunn tre forvaltningsnivåer, og reformen vil innebære en desentralisering av oppgaver og myndighet fra staten til nye og større regioner, og til primærkommunene.

Reformen må gjennomføres slik at den faktisk bidrar til følgende: Forsterket demokrati på lokalt og regionalt nivå basert på en tydelig oppgavefordeling. Økt verdiskaping og sysselsetting basert på lokale og regionale fortrinn og muligheter. En mer samordnet og effektiv forvaltning, hvor de ulike sektorer sees i sammenheng.

4:2 Skape en vekstkraftig region sør for Oslo

En av Vestfolds viktigste utfordringer er å styrke forutsetningene for en egenbasert økonomisk vekst, og motvirke at Vestfold får et sterkere preg av å være soveby til Oslo.

Vestfold skal være del av en vekstkraftig region sør for Oslo. For å være drivende i samfunnsutviklingen på bred front, må regionene ha virkemidler innen næringsutvikling, kompetansebygging, infrastruktursatsinger og planlegging. Et viktig politikkområde for Vestfold er å ha påvirkningsmuligheter for å sikre en universitetsetablering.

Et annet sentralt område er transportpolitikken, som må kunne påvirkes for å tjene Vestfolds interesser for regionforstørring og regionbygging, med aktuelle utviklingsretninger både mot Grenland, Kongsberg og Østfold – som tillegg til hovedaksen mot hovedstadsområdet.

4:3 Påvirke forvaltningsreformen gjennom felles innspill

Muligheten for interessentene i Vestfold til å påvirke reformen til eget beste bestemmes av evnen til å stå sammen og snakke med én stemme. For å søke mot samstemmighet om så stor del av reformen som mulig, må ulike prosesser koordineres.

Verdiskaping Vestfold (VSV) skal være et koordinerende organ for å sikre kommunikasjon mellom de ulike arenaene der regionaliseringsspørsmål drøftes. VSV må løpende drøfte hvordan Vestfolds interesser best kan ivaretas, og ta de initiativ som er nødvendige for at Vestfold så langt det er mulig samler seg om felles anbefalinger i forhold til regjeringens arbeid med reformen.

Når det gjelder spørsmålet om geografisk inndeling av de nye regionene må det taes initiativ for å få størst mulig oppslutning om fremtidig regiontilknytning.

Videreutvikle partnerskap for å stå sterkt i en framtidig region 4:4

Uansett hvilken geografisk region Vestfold vil bli en del av, vil evnen til å stå sammen og samhandle i eget område være en styrke. Alle parter må lete etter initiativ som kan styrke samhandlingen mellom kommunene og mellom kommune og regionalt nivå.

Partnerskapsavtaler og utviklingskontraktene må videreutvikles, og 12K må finne sin rolle i det regionale samspillet. Det må etableres samarbeidsformer som i større grad synliggjør og utløser det storbypotensialet som finnes i Vestfold.

Fylkeskommunen må sørge for en framtidsrettet ivaretagelse av ulike posisjoner som er opparbeidet over mange år for Vestfoldsamfunnet, blant annet eierinteresser i selskaper. Det er viktigere enn noen gang at partene i VSV fortsatt arbeider aktivt med regionale utviklingsoppgaver.

PARTNERSKAP FOR HANDLING

Det formelle grunnlaget

I henhold til plan- og bygningsloven skal det i alle fylker utføres en løpende planlegging som skal samordne statens, fylkeskommunens og hovedtrekkene i kommunenes fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle virksomhet.

Fylkesplanlegging er et redskap for å utvikle en helhetlig, regionalt forankret samfunnspolitikk som også tar opp i seg de viktigste nasjonale prioriteringene. Det er ikke gitt at alle sektormålene staten peker på er like viktige i alle fylker. Gjennom fylkesplanleggingen kan en peke ut de mål som er viktigst i eget fylke. Fylkesplanen skal, i spørsmål som får vesentlige virkninger ut over grensene for en kommune eller som må ses i sammenheng for flere kommuner, fastlegge retningslinjer for bruk av arealer og naturressurser.

Fylkesplanen godkjennes gjennom egen kongelig resolusjon i statsråd. Regjeringen kan foreta endringer i planen ut fra nasjonale interesser. Godkjent fylkesplan «legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og er retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i fylket.» (Plan- og bygningsloven, § 19)

Et verktøy for felles innsats

En fylkesplan utformes og gjennomføres av aktørene i fellesskap. Den fremmer viktige regionale interesser og identifiserer Vestfolds fortrinn og stryker. Som en regional utviklingsstrategi er fylkesplanen laget med tanke på at den både skal kunne benyttes av enkeltaktører og organisasjoner i Vestfold for å fremme eget arbeid og interessefelt, og den skal benyttes som en felles plattform for handling. Strategien skal også bidra til å gi styrke og oppslutning om de initiativ partnerskapet fremmer overfor eksterne aktører, blant annet nasjonale myndigheter.

Mange aktører gir styrke

Oppfølgingen av den regionale utviklingsstrategien vil skje gjennom en rekke aktiviteter, med bidrag fra bredden av aktører i partnerskapet.

Verdiskaping Vestfold

Flere av innsatsene vil bli koordinert og ledet av styringsgruppen for Værdiskepang Vestfold. Det avholdes årlige partnerskapskonferanser der partnerskapet i fellesskap identifiserer de tiltakene partnerskapet ønsker å prioritere innsats på for det enkelte år. Det brede partnerskapet omfatter partene i arbeidslivet, andre organisasjoner, kommuner, fylkeskommunen, regional stat og høgskolen.

Kommunene

Den regionale utviklingsstrategien angir blant annet hva kommunene mener er særlig viktig å få gjennomført. Enkelte av målene peker mot kommunene som den viktigste aktør, og oppfølgingen skjer dels gjennom egne virksomheter. Andre peker mot områder der kommunene er en av flere samarbeidspartnere, samt mot interkommunalt sam-

arbeid. Noen av samarbeidskanalene som vil bli brukt til oppfølgingen er utviklingskontrakter med fylkeskommunen, kommuneplanavtaler og annet planrelatert samarbeid.

Fylkeskommune/Region

Fylkeskommunen er den ledende regionale utviklingsaktøren og har et særlig ansvar for samhandling gjennom arenautvikling og regionale strategiprosesser. Fylkeskommunen følger også opp strategien gjennom egne virksomheter og virkemidler, ved gjennomføring av tiltak og prioritering av bevilgninger og gjennom egne initiativ mot nasjonale myndigheter. Oppfølgingen skjer også gjennom handlingsrettet samarbeid med andre aktører, gjennom utviklingskontrakter, fylkesdelplaner, kommuneplanavtaler og annet partnerskapsbasert samarbeid. For regionalt nivå vil strategien dels fungere som en oppfølging av relevante mål og strategier i Regionsamarbeidet Buskerud Vestfold Telemark, dels bidra til å videreutvikle disse.

Staten – regionalt og sentralt

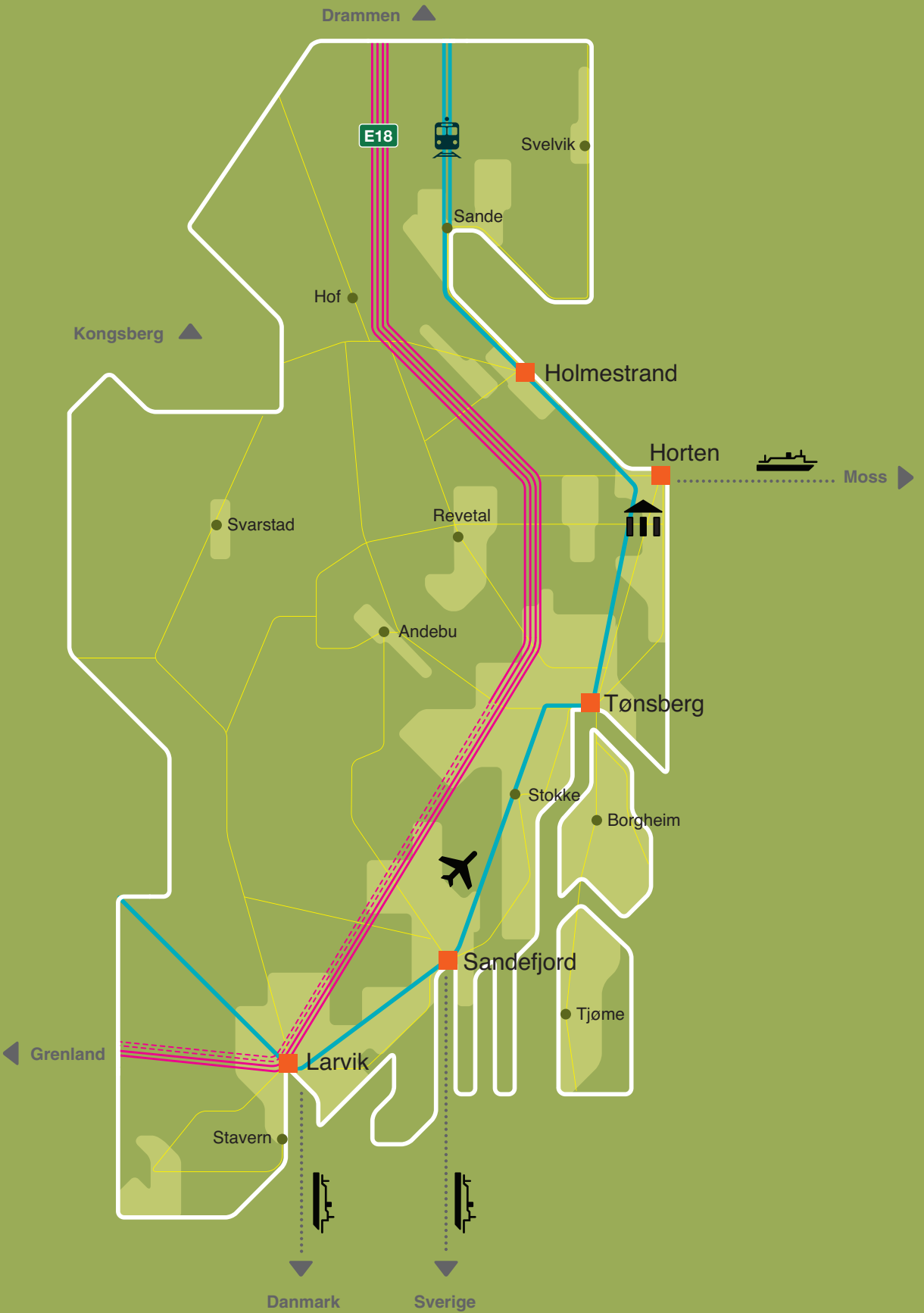
Statlige myndigheter og etater på regionalt nivå er viktige bidragsytere både når det gjelder å utforme og å gjennomføre den regionale utviklingsstrategien. Utviklingsstrategien skal forstås som et forventningsbrev fra det brede partnerskapet i Vestfold til nasjonale myndigheter. For Vestfolds vedkommende gjelder det både situasjonsbeskrivelsen som ligger i grunnlaget for strategien, anerkjennelse av det potensial Vestfold har for å bidra mer til den nasjonale verdiskapingen, og Vestfolds behov for oppmerksomhet og statlige midler for å løse ut dette potensialet.

Vestfold i verden

Mange av strategiene i denne fylkesplanen krever samspill med andre regioner i og utenfor Norge. De ulike deltakerne i partnerskapet har alle sitt internasjonale nettverk. Kunnskap som er skapt i disse internasjonale nettverkene er verdifulle i det videre arbeidet med å utvikle Vestfold. Samtidig kan erfaringene vi har gjort og kompetansen som er bygget opp i Vestfold formidles til internasjonale samarbeidspartnere til beste for deres regionale utvikling.

Regional utviklingsstrategi bygger på en samarbeidskultur

For at den regionale utviklingsstrategien skal lede til handling fra den enkelte aktør og til samhandling når det kreves, er det avgjørende at arbeidsformene baserer seg på kunnskap og respekt for hverandres virkemidler og roller. Hver enkelt aktør må klare å identifisere konkrete og målrettende tiltak. Som partnerskap må vi bruke virkemidlene der vi har dem, og stå sammen om forventninger og krav der vi er avhengig av virkemidler fra aktører utenfor. Kulturen for samarbeid på tvers av fag- og forvaltningsnivå er under utvikling i Vestfold. Evnen til å lykkes med å bygge en sterk samarbeidskultur vil ha stor innvirkning på den regionale utviklingsstrategiens gjennomslagskraft.

Regional
utviklingsstrategi
Vestfold
2006–2009

Dette dokumentet – en regional utviklingsstrategi for Vestfold – er en fylkesplan etter plan – og bygningsloven. Den angir på overordnet nivå retningen for den regionale utviklingen i Vestfold. Derfor er dette en plan som tar opp mange sider ved samfunnsutviklingen. Den beskriver ikke enkelttiltak, men inneholder hovedmål og delmål som skal fremme handling. Konkretiseringen av de enkelte punktene, og utforming av tiltak og handlingsplaner, skjer innen de enkelte sektorer og med oppfølging fra mange hold. Det gjelder regionalt nivå (fylkeskommunen og Regionsamarbeidet Buskerud Telemark Vestfold), kommunene og regional stat, partnerskapet, private samarbeidspartnere og organisasjoner. Planen gir også uttrykk for forventninger til nasjonale myndigheter, til regjeringen.